

Groene de Hel. Gromsveld, beeg ystorte aerd pypant
Jacques Dederen

Sekretariaat (a.i.)	SOK-Mededelingen	SOK-INFO	Algemeen adres
Joep Orbons Holdaal 6 NL 6228 GH Maastricht Tel: 043-3618793	Ton Breuls Bovenstraat 28 B 3770 Kanne/Riemst Tel: 00-3212454059	Joep Orbons Holdaal 6 NL 6228 GH Maastricht Tel: 043-3618793	Natuurhistorisch Genootschap Postbus 882 NL 6200 AW Maastricht

De stuurgroep van de SOK bestaat uit:

Ton Breuls	voorzitter	00-3212454059	
Joep Orbons	Secretaris (a.i.)	043-3618793	
Overige stuurgroepleden:			
Han Bochman	043-3433355	Ed de Grood	043-3505487
Jan Paul van der Pas	045-4041600	Roger Reinartz	043-3215292

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica".

De SOK op Internet: <http://www.xs4all.nl/~jorbons/sok.html>

SOK-Groeven

De SOK heeft een aantal groeven in zijn beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Voor het betreden van deze groeven moet U contact opnemen met de beheerder:

Groeve	Beheerder	Tel:
Koeleboschgroeve	Ed de Grood	043-3505487
Roothergroeve	Annelies Heynen	043-3611357
Nieuwegroeve	Han Bochman	043-3433355
Apostelgroeve	Ton Breuls	00-3212454059
Theunisgroeve	Giel Bindels	043-3472560
St. Pietersberg (Noordelijk en Zonneberg)	Ed de Grood	043-3505487
Fallenberggroeve	(Nog) Niet toegankelijk	

Bij inbraak in SOK-groeve:

Bij constatering van inbraak en/of vernielingen aan een van onze SOK-groeven dit direct melden, liefst dezelfde dag nog.

Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.

1° Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hierboven.

2° Han Bochman, materiaalbeheer, 043-3433355

3° Ed de Grood, groveopzichter, 043-3505487

4° Ton Breuls, voorzitter SOK, 00-3212454059

5° Ieder ander stuurgroeplid. Voor namen en telefoonnummers, zie hierboven.

De SOK zal er dan voor proberen te zorgen dat de afsluiting van de groeve binnen vierentwintig uur hersteld is.

Voorpagina:

Uit de Speleo Limburg kalender uit februari 1982 komt deze prent van Jacques Diederer van de "Groeve de Hel" in Gronsveld.

Oproepen van en naar SOK-Leden

Nieuwe leden

Wij heten als nieuw SOK-lid hartelijk welkom:

- A.A.M. Mordang, Gerckenshaag 48, 6228 EM Maastricht, Tel: 043-3616425
 - I.H.G. Laenen, Manshaag 36, 6228 EN Maastricht, Tel: 043-3610396
-

Adres wijzigingen SOK leden

- M. Berix, Velgraafweg 29, 6123 BR Holtum, Tel: 046-4851067
 - L. Bochman, Reigerlaan 21, Veldwezelt Lanaken (B)
 - J.E.M. Caris, Taalmansruwe 14c, 6218 XH Maastricht, Tel: 043-3432147.
 - E. Geuskens, Heerderweg 96 B 1, 6224 LH Maastricht, Tel: 043-3639562
 - P.J. Roos, Neerhem 103 B, 6301 CG, Valkenburg a/d Geul
-

SOK Ledenavond

Op **vrijdag 27 september** zal de volgende SOK-Ledenavond worden georganiseerd. Zoals altijd om 19:30 in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.

Op deze SOK-Ledenavond staat de nieuwe opzet van de SOK centraal.

Op de algemene leden-vergadering van november vorig jaar zijn een aantal vragen, kritieken, opmerkingen, suggesties ed. geuit hoe het verder zou moeten met de SOK. De stuurgroep heeft deze allemaal verwerkt in een voorstel tot een nieuwe opzet van de SOK. Dit voorstel willen wij nu voorleggen aan de SOK-leden. Dit voorstel is verderop in deze SOK-INFO te vinden. Als dit voorstel wordt aanvaard, kan er mee gewerkt worden per 1 januari 1997. Dit betekent dat er op 29 november 1996 SOK-bestuursverkiezingen zijn. Daarom aan iedereen de oproep om dit voorstel goed te bestuderen, zodat we hier op vrijdag 27 september mee aan de slag kunnen.

Verder staat deze avond open voor een ieder die dia's, foto's, verhalen etc., heeft van ondergrondse tochten in binnen- en buitenland. Er is al een toezegging van Joep Orbons die dia's zal laten zien van een aantal ondergrondse zaken op IJsland en dia's over de Subterranea Britannica Study weekend van afgelopen augustus. Iedereen die nog een paar leuke ondergrondse zaken heeft gefotografeerd, gevonden, ed. is welkom dit te tonen. Er staat een dia-projector klaar.

Tot vrijdag 27 september 1996 om 19:30 in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.

Nieuwe telefoonnummers Natuurhistorisch Museum

Het Natuurhistorisch museum heeft een nieuw telefoonnummer:

De receptie is te bereiken op 043-3505490

Het rechtstreekse nummer van Ed de Grood is nu 043-3505487.

Het nummer van het Natuurhistorisch Genootschap is onveranderd 043-3213671 gebleven.

MONS (HAINAUT)
du 2 au 4 août 1997
August 2 to 4, 1997

2nd INTERNATIONAL CONGRESS
ON SUBTERRANOLOGY
Archaeology and History of man-made, man-used
underground structures

Ten years after the first Congress at Reves, Belgium, and following various other organized meetings on quarries, refuges and similar ancient sites with their existing problems, the Association Wallonne de Recherche et d'Etude des Souterrains and the society SO.BE.R.E.S. now propose

*The Second International Congress on the Subterraneology
Archaeology and History of various souterrains*
to be held in the building of the Facultés universitaires catholiques de Mons (FUCaM), chaussée de Binche 151, 7000 Mons (Belgium).

Subjects to be covered

The communications (papers) and presentations will touch every aspect of research, focussing on HISTORIC CAVITIES CUT AND ORGANISED BY MAN:

- refuges, town shelters
- man-made grottos and caverns
- various underground storage spaces both rural and urban

- tunnels leading from or under religious establishments, crypts, cellars, ossuaries
- water cisterns, drainage systems, and wells on estates
- ancient quarries, marl pits and chalk wells
- ancient mines excluding coal
- rural and urban ice-houses
- military underground structures
- aqueducts, other tunnels, irrigation canals (channels, conduits, culverts)

The excursions and visits are scheduled in the afternoon: Phosphate mine at Malogne (Cuesmes); Neolithic mining (Spiennes), military site (Philippeville); abbey of St Denis in Brocqueroie (Obourg); château (Havré); ice-houses, etc...

The communications are limited to 15 minutes and the standard equipment will be available for slides 24 x 36, and overhead-projector, ...

It is expected that these papers will be compiled and produced in a Proceedings (Actes) after the Congress, for which the cost will be included in the registration fee.

Persons wishing to present a paper should indicate such on the attached pre-booking form.

Accommodation

The town of Mons has a number of comfortable hotels of all categories. Camping and caravanning are possible. A list will be sent to you upon paying the registration fee.

Meals

A cold lunch is proposed at noon in the faculty building. Dinner in the evening will be at the choice of the participant (a list of restaurants will be sent out later)

Registration booking fee

In order to attend the organisation of the Congress, please complete the provisional booking form and send it as soon as possible, PRIOR to the 1st OCTOBER 1996. Those who have returned the booking form will then receive a second circular.

ALL MAIL SHOULD BE ADDRESSED TO:
*2nd International Congress on the Subterraneology
Maison des Arts
Chaussée de Haecht 147
B- 1030 Brussels
Belgium*

PRE-REGISTRATION FORM
to be returned BEFORE 1/10/1996

BULLETIN DE PRÉ-INSCRIPTION
à nous retourner AVANT le 1/10/1996

(A REMPLIR EN LETTRES CAPITALES - TO BE FILLED OUT IN CAPITAL LETTERS)

NOM (NAME): PRENOM (FIRST NAME):
ADRESSE (ADDRESS):
Représentant l'association/l'institution suivante (Representing following Institution/Society):

Je serai accompagné(e) par (Nom et prénom) :
I'll be accompanied by (Name and first name) :
A utiliser si cette (ces) personne(s) habitent la même adresse, sinon utiliser un autre Bulletin.
To be used if the person(s) accompanying you reside at your address. Otherwise use another form.

En l'intention de présenter une communication/ intend to present a Paper
(illustrée) (illustrated) vou/s/you

Type d'illustration: Kind of illustration film mm film mm
 slides 24 x 36 retro-projecteur overhead projector

Marian Melkert

Voor een buitenstaander zouden de laatste mutaties in de Stuurgroep gemakkelijk iets weg kunnen hebben van een soort paleisrevolutie, maar gelukkig is dat maar schijn, ook Marjan heeft te kennen gegeven geen deel meer uit te maken van de Stuurgroep.

Marjan is met een geheel nieuwe studie gestart: medisch tekenaar. Een studie, uniek in Nederland. Slechts een paar studenten zijn toegelaten tot de opleiding. Daarnaast blijft ze voorlichtster op de Universiteit, ze is al een tijd lang secretaris van de Molenstichting en bovendien wil ze de SOK-werkgroep Sint Pietersberg nieuw leven inblazen. Gelukkig maar, want we kennen Marjan als een zeer gedreven persoon die bergen kan verzetten. Als touwtrekster van de werkgroep Sint Pietersberg zal het contact met het (nieuwe) bestuur intensief blijven. En heel stilletjes gaat de redactie van SOK-Mededelingen al op het puntje van de stoel zitten....zowel voor "verhalen" als voor illustraties.

We wensen Marjan heel veel succes.

Ton Breuls, voorzitter

Periodiek overleg

Zoals u ongetwijfeld weet, bestaat het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg uit een veelvoud van studie- en/of werkgroepen. Inmiddels zijn er dat al 15. Daarbij is Limburg nog eens geografisch opgedeeld in 5 Kringen. Allemaal hardwerkende groepen met specifieke eigen invalshoeken en problemen.

Omdat het voor het bestuur van het Genootschap niet altijd gemakkelijk is om precies te peilen wat er leeft binnen de vrij zelfstandige studiegroepen en Kringen is het Periodiek Overleg ingevoerd. Twee maal per jaar komen de afgevaardigden van iedere groep in vergadering bijeen om heel wat zaken en beleid binnen de groepen en het Genootschap op elkaar af te stemmen. De SOK wordt in het Periodiek Overleg vertegenwoordigd door Roger Reinartz. Hij is ons oog, oor en mond en tracht het algemeen Genootschaps- en SOK-belang op een lijn krijgen. Voor vragen of opmerkingen over het algemeen beleid kunt u terecht bij Roger, Mergelweg 69 te 6212 XB Maastricht. Telefoon 043 - 321 52 92.

SOK reglement

ALGEMEEN

- De Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven (SOK) is een bundeling van genootschapsleden die actief betrokken zijn bij het interessegebied van de onderaardse kalksteengroeven.
- Niet de SOK maar het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg (NHGL) is rechtspersoon: het bestuur van de SOK is verantwoording verschuldigd aan het bestuur van het NHGL
- Bijgevolg behoeven dit reglement alsmede alle wijzigingen de goedkeuring van het NHGL-bestuur.
- In zaken waarin dit reglement niet voorziet, beslist het bestuur van de SOK.

DOELSTELLINGEN

- Vergroten en onderhouden van kennis van de onderaardse kalksteengroeven, in het bijzonder in Nederland en België.
- Uitdragen van die kennis.
- In stand houden van het werkterrein.

TAKEN

Om de doelstellingen te verwezenlijken zijn de volgende taken te onderscheiden:

- het bijeen brengen van geïnteresseerden.
- het stimuleren en coördineren van studie, onder andere door middel van:
 - ledenbijeenkomsten.
 - excursies.
 - projectgroepen.
 - symposia.
 - publicaties.
- het organiseren van educatieve en voorlichtende activiteiten, onder andere:
 - berglopersavonden.
 - tentoonstellingen.
- het zelf in beheer nemen van onderaardse groeven.
- het bevorderen van toestemmingen voor het betreden van alle overige groeven.
- het adviseren van groeve-eigenaren en instanties.
- het onderhouden van contacten, in binnen- en buitenland, met anderen die zich met hetzelfde onderwerp bezighouden.

BESTUUR

Het bestuur dat er voor zorgdraagt dat deze taken uitgevoerd worden, bestaat uit:

- 1 Voorzitter (algemene leiding, PR)
- 2 Vice- voorzitter (algemene ondersteuning en vergunningenbeleid)
- 3 Secretaris (notulen + besluitenlijst, algemene correspondentie, archief, bibliotheek en ledenadministratie)
- 4 Ledencoördinator (individuele begeleiding van leden)
- 5 Activiteitencoördinator (collectieve begeleiding van leden, organisatie ledenbijeenkomsten, SOK-INFO)

Verkiezing van bestuur:

- Kandidaten voor een bestuursfunctie moeten voldoen aan een door het bestuur op te stellen profielschets.
- Deze profielschets en de datum van de verkiezingen worden minimaal twee maanden vóór de verkiezingsdatum aan de leden bekend gemaakt.
- Kandidaten kunnen tot één maand vóór de verkiezing worden voorgesteld door zowel het bestuur als de leden.
- De verkiezing vindt plaats door middel van hoofdelijke geheime schriftelijke stemming.
- Bestuursleden worden verkozen voor maximaal drie jaar; herverkiezing is mogelijk.
- Elk jaar komen één respectievelijk twee bestuursleden aan de beurt volgens het volgende schema: 1, 2 en 4, 3 en 5.

MEDEWERKERS

Het bestuur wordt ondersteund door een groep medewerkers, in aantal onbepaald, die vanwege hun kwaliteiten door het bestuur aanvaard worden ofwel nadat zij daartoe aangezocht zijn ofwel nadat zij zich als zodanig hebben gepresenteerd ⁽¹⁾.

Contact tussen bestuur en medewerkers:

- voor zover de agenda daar aanleiding toe geeft kunnen medewerkers deelnemen aan elke bestuursvergadering (initiatie kan bij beide liggen)
- één keer per jaar is er een gecombineerde vergadering waarvoor beide agendapunten kunnen indienen

LEDEN

Uitgangspunt is: goed contact tussen leden onderling en tussen leden en bestuur ⁽²⁾

Ten aanzien van nieuwe leden:

- bij aanmelding wordt men aspirant-lid voor de duur van minstens één jaar.
- criteria te stellen aan aspirant-leden bij aanmelding:
 - doelstellingen kennen en onderschrijven
 - gedragscode onderschrijven
 - geen bezwaard recent (5 jaar) verleden
 - niet ooit geroyeerd geweest
- introductie door ledencoördinator: volstrekte duidelijkheid over de regels (inclusief statuten NHGL), mogelijkheden en verwachtingen
- mentorschap is mogelijk
- er is een overzicht van leden en hun interesses.
- na één jaar wordt men, indien er géén opmerkingen zijn, gewoon lid ⁽³⁾

⁽¹⁾ Momenteel (september 1996) zijn dat: redactie SOK-Mededelingen, Groeveopzichter, technische commissaris, contactpersoon buitenland, beheerders SOK-Groeven, projectleiders ad hoc, lid platform Vereniging Natuurmonumenten.

⁽²⁾ Papieren leden hebben dus geen bestaansrecht

⁽³⁾ Intussen dient het aspirant-lid bij het bestuur bekend te zijn

GEDRAGSCODE

Ten aanzien van alle leden geldt de volgende gedragscode welke universeel geldt, d.w.z. in binnen- en buitenland:

- men is open en hulpvaardig naar andere leden en bestuur
- contacten met de pers aangaande beleidszaken laten leden over aan de voorzitter
- géén privé-aanvragen vergunningen voor de duur waarvoor collectieve vergunningen zijn aangevraagd/verkregen (informatie in SOK-INFO)
- niets wijzigen in groeven zonder toestemming eigenaar en veiligheidsinstantie
- terughoudend zijn in het aanbrenge van opschriften e.d. ⁽⁴⁾
- zorgvuldig zijn ten aanzien van het binnengaan van groeven waarvoor geen toestemmingen verkregen zijn ⁽⁵⁾
- niet in strijd handelen met alle interne regelgeving (w.o. statuten, reglementen NHGL en SOK)
- niet in strijd handelen met alle van toepassing zijnde externe regelgeving (w.o. Groevenreglement, Natuurbeschermingswet, Monumentenwet en Burgerlijk Wetboek)
- gedane vondsten dienen gedocumenteerd te worden
- zich overigens gedragen zoals een goed lid betaamt

(Maastricht, september 1996)

⁽⁴⁾ Wat zeker niet kan: op historisch gevoelige locaties en buitenproportioneel qua afmeting of hoeveelheid.

⁽⁵⁾ In het geval van een kennelijk prijsgegeven groeve heeft het bestuur geen oordeel. In het geval van een kennelijk niet prijsgegeven groeve ligt dat anders: een afgesloten groeve is taboe en een (even) niet afgesloten groeve van dit type wordt niet betreden.

PROFIELSCHETS VOORZITTER

Volgens de nieuwe structuurschets van de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven zal het bestuur van de SOK periodiek gekozen of herkozen worden. Het schema van de bestuurswisseling is opgebouwd in drie fasen: per 1 januari 1997 de voorzitter, het jaar daarop de vice-voorzitter en de leden-coördinator, het jaar daarna de secretaris en de activiteiten-coördinator. De termijn van zitting in het bestuur is dus 3 jaar, met de mogelijkheid tot verlenging.

In principe kan ieder lid van de SOK zich verkiesbaar stellen voor iedere mutatie in het bestuur. Het is echter wel in het belang van de SOK dat iedere kandidaat zich moet kunnen vinden in de profielschets van de geambieerde functie binnen het bestuur. Bestuurlijke ervaring is geen voorafgaande voorwaarde. Maar bijvoorbeeld een aspirant-secretaris zal (aantoonbaar) moeten beschikken over redactionele vaardigheid. En van een coördinator zullen weer organisatorische vaardigheden worden verlangd.

Als profielschets van de (nieuwe) voorzitter wordt een persoon gezocht die vooral beschikt over goede communicatieve en sociale vaardigheden en bovendien in staat is tot ondermeer:

- het voorzitten van bestuursvergaderingen en ledenbijeenkomsten;
- het onderhouden van contacten met zoveel mogelijk leden, werk- of onderzoeksgroepen, medewerkers;
- het tijdig signaleren van knelpunten en de bestrijding van polarisatie binnen en buiten de SOK;
- het delegeren van taken en stimuleren van onderzoeken;
- het onderhouden van interne contacten binnen het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg;
- het onderhouden van externe contacten met het Natuurhistorisch Museum, (semi)overheidsinstanties, pers, groeve-eigenaren en -beheerders, enz.

Indien u zich kunt vinden in deze profielschets en de functie van voorzitter van de SOK ambieert, kunt u zich schriftelijk kandidaat stellen op het (interim)secretariaats-adres: SOK Holdaal 6 te 6228 GH Maastricht. Uw inschrijving dient uiterlijk 31 oktober 1996 op dit adres binnen te zijn. Latere aanmeldingen komen niet meer in aanmerking. We verzoeken u in de inschrijving uw naam, adres, en geboortedatum te vernoemen en uw motivatie te omschrijven.

In de SOK-info van november zullen de kandidaten worden voorgesteld. En op vrijdag, 29 november 1996 kunt u tijdens de ledenbijeenkomst van de SOK uw schriftelijke en anonieme stem uitbrengen op uw kandidaat. De kandidaat met de meeste stemmen wordt per 01.01.1997 voorzitter voor een periode van 3 jaar.

Na deze periode is herverkiezing mogelijk.

MEET THE UNDERGROUND PRESS

De Volkskrant van 17.08.96 heeft ook al een heel leerzaam artikel gewijd aan het geavanceerd meetsysteem in de **Gemeentegrot**. "Een wat valse hoge Bes klinkt uit het harpje dat bevestigd is aan een ijzeren pilaar in het Merengebied van de grotten van Valkenburg". Een wat oneerbiedig begin van **"Snaren meten de spanning in de mergel"**. Want de rest van het artikel is zeer het lezen waard. Voor de liefhebber: de snaren trilden op het ogenblik van bezoek 955,58 Herz. (van onze correspondent E. G. en J.O.)

Die snaren worden nog eens wereldberoemd in Nederland: de **Haagsche Courant** van 19.09.1996 meldt **"Ingenieur "bewaakt" mergelgrotten"**. Volgens de krant hebben ze een "fijnbesnaard" meetsysteem ontworpen. (J.O.) en in **Intermediair** van 09.08.1996 lezen we dat **"Snaren waken over grotten Valkenburg"** (J.O.). De ingenieurs zullen zeker tien jaar moeten meten, voordat er conclusies getrokken kunnen worden. Want niet alleen de bovenwaartse druk, maar ook de temperatuur en de vochtheid zijn van invloed op de spanning van de snaren.

Overigens is de **"Gemeentegrot V'burg nog niet beschermd"** volgens DdL van 06.09.1996. De Rijksdienst Monumentenzorg heeft namelijk geen aanvraag voor de monumentenstatus binnengekregen. De Valkenburgse werkgroep "Niks aan de hand" zegt dat er sprake is van een misverstand.

Met **"Politie pakt vijf grotlopers op"** schrikt de maandagochtendkrant **Dagblad de Limburger (DdL)** van 02.09.1996 de lezer op. Twee VVV-gidsen hoorden de zaterdagochtend ervoor (om half een) gekap "aan de zuidkant" van het **Zonnebergstelsel**. De politie vatte 5 jonge gasten uit Heerlen en Kerkrade in de kraag en gaf hun een proces-verbaal, omdat ze zonder toestemming het gangenstelsel waren binnengedrongen.

Volgens DdL van 03.09.1996 botert het niet zo goed in en rondom de voormalige **Studentengroeve** in Geulhem: "Opnieuw protest tegen la Caverne". De eigenaar van het tegenovergelegen hotel is opnieuw naar de Raad van State gestapt, omdat hij overlast door teveel nachtlawaai ondervindt van het partycentrum **La Caverne**. "De afhandeling van de milieuvergunning is een bestuurdelijke aanfluiting." De eigenaar van La Caverne, J. van Kuik is het gedoe meer dan zat: "Als ik het beu ben ga ik gewoon op de stapel klachten zitten. De papierhoop is al een meter hoog". De redactie van Pressinfo noemt dat een "creatieve oplossing".

Even terugkomend op een never ending story: **"Kwalijke dampen uit de Cannerberg"** in DdL van 14.08.1996. De Hoge Raad bepaalde onlangs dat milieu-ambtenaren niet vervolgd kunnen worden voor overtredingen. Dat maakt de kans op de grote schoonmaak van 14000 kubieke meter afval in de **Cannerberg** nog kleiner. Het artikel is een overzicht van de ontwikkelingen.(J.O.)

Wordt vervolgd....

Vuursteenmijnen hoort ook een beetje bij kalksteengroeven.

In DdL van 14.08.1996 staat dat de **Prehistorische vuursteenmijn** van Rijckholt als experiment vaker door **Staatsbosbeheer** voor het publiek wordt opengesteld. De 6000-jaren oude mijn is nu elke eerste woensdag van de maand open.

En de **"Vuursteenmijn in Valkenburg wordt monument"** (DdL van 12.09.1996). De mijn aan de Plenkerstraat (5000 jaar oud) krijgt vermoedelijk een afsluitende muur met ramen, waardoor geïnteresseerden naar binnen kunnen kijken. Op de muur natuurlijk info-borden.

En als de vuursteenmijnen een beetje bij de groeven horen, dan is dat ook een beetje met de Kazematten van Maastricht. Maar meer nog dan het bericht **"Met de lantaarn door De Kazematten"** in een extra bijlage van het **Limburgs Dagblad** van 13.09.1996 treft ons de foto van **Eric Lamkin**, in werkhouding op de foto: met de elleboog leunend tegen de muur, snor vermoeid over de bovenlip, de bril wat scheef en ietwat spottend kijkend. Of is het verlegen?

Dagblad Trouw is deze zomer ondergronds gegaan en beschreef een aantal locaties in **"De kelder van Nederland"**. Aflevering 19 (03.09.1996) beschrijft een rondleiding in de **Zonneberg**: "Bij elke rondleiding komt er een illegale naam bij". Gids **Peter Gulikers** waarschuwt per ronde diverse malen, maar het is vechten tegen de bierkaai. Een belangrijk deel van het verhaal gaat over de **Zonneberg** als schuilplaats in de laatste oorlog.

Aflevering 20 (05.09.1996) heeft als titel "De hemel in de onderwereld" en gaat dus over de **Jezuïetenberg**. "Wie veel met de hemel bezig is moet af en toe de diepte zoeken, zullen de paters Jezuïeten uit Maastricht gedacht hebben". Gids **Bart Houben**, zoon van voorzitter **Peter**, laat de museumstukken in de groeve zien en schetst het beeld van hoe de Jezuïeten in de peilloze stilte hun kunstwerken maakten.

Met dank aan onze correspondenten Erwin Geuskens, Peter Houben en Joep Orbons.

Boes

Dubbel secundair gebruik van kunstmatig ondergronds object

Door Jan Paul van der Pas

Tijdens een recente vakantie stonden we een nacht op de camping van het Sloveense stadje 'Kanal'. Onze eerste nieuwsgierigheid was of de naam 'Kanal' iets met het Nederlandse woord 'kanaal' te maken had. Dat bleek zeker het geval te zijn. Dit stadje ligt in een canyon met de rivier Soca. Ter plekke vernauwt de rivier zich zeer en lijkt inderdaad op een kanaal, Vandaar de naam.

Het was nog vroeg in het seizoen, ik de enige (en eerste) gast en de eigenaar was druk bezig met opbouwen en inrichten. Toen hij wegging borg hij gereedschap op in een gang die de canyon-wand inging. Ik vroeg hem hoe lang deze gang was en de baas vertelde: 'zo'n 70 meter'. Maar het was maar een dwarsgang..... Wat bleek het geval?

Een paar kilometer verder in deze canyon is een centrale met stuwdam. Om onder bepaalde omstandigheden overtollig water af te voeren is een 6 kilometer lange tunnel parallel met de canyon gemaakt. Om het vrijgekomen gesteente weg te krijgen was de dwarsgang gemaakt, en het materiaal naar buiten gestort. Het was flink veel, en men had er een compleet plateau van gemaakt waar nu de camping op stond. Dit was dus het eerste secundaire gebruik.

Maar de campingbaas vertelde verder. s' Zomers is het altijd zéér heet op de camping. In de dwarsgang echter bleef het altijd zo'n 12 graden. Ideaal dus voor het koel houden van voedsel en dranken, waar de camping-gasten dan ook dankbaar gebruik van maken. Dit soort 'secundair' gebruik kennen we allemaal wel, maar dat van het camping-plateau was nieuw voor me.

(Het dorpje Kanal ligt zo'n 100 km ten zuiden van Villach (Oostenrijk) en zo'n 100 km ten noorden van Triest (Italië).

"Uit de Oude Doos op zolder" archief Luck Walschot

Dat de over-overgrootvader van de huidige eigenares van Hotel "Berg en Dal", Anton Heuts een echte "grottenfreak" was mag ondertussen al uit de voorstukjes van alle tot nu toe geplaatste artikeltjes uit de schoendoos hebben gebleken.

Dat hij de eerste was met een fossielenwinkeltje (*nu de rotswoning*) en vele vrienden had onder het grotten-pioniersgilde en zelf een fervent grottenloper en gids was, mag ook al duidelijk zijn geworden, maar dat hij ook nog over een schitterende (grotten) bibliotheek beschikte, heb ik nog niet eerder aangehaald.

Zo is er ondermeer voor ons de originele uitgave van Faujas in twee delen wel het meest bekende werk.

Maar ook de diverse andere kleinere boekwerkjes met betrekking tot fossielen, grotten en de regio zijn nog steeds goed gekoesterd familiebezit.

Uit een van die boekwerkjes genaamd:

"DE CATABOMBEN te GEULHEM onder Bergh-Terblijt"

komt het hierna volgende stukje van de Priester H.J. Allard.

Pr. Allard heeft dit boekje van 21 pagina's in 1877 geschreven en opgedragen aan J. Habets als dank voor een rondleiding door de omgeving van Geulhem en de Geulhemergroef, met in het bijzonder de zgn. Fransche schuilkerk.

De door mij gekozen passage heeft betrekking op twee schuil- kapellen !!!, een in de ons allerbekende Geulhemer, en de andere ??? Die het weet mag het zeggen, of schrijven naar mij of naar Joep voor de volgende SOK-INFO, bij voorbaat dank.

(N.B. Het kan niet de kapel in de Leeraarsgr. zijn).

Passage van Blz. 5

In het westelijk ravijn bevindt zich de opening der voornaamste zandsteengroeve te Bergh-Terblijt -- eenzame en geheimzinnige poort van het labyrint der onderaardsche zuilengangen, waar de arme bergwerker, verstoken van 't zonlicht en de frissche lucht der vallei, dag en nacht arbeid aan 't uitzagen van steenblokken, ten einde een karig loon te verdienen en daarmede zijn huisgezin te voeden; donkere schuilhoek tevens, waar de geoloog in de krijtlagen en vervormingen, de overblijfsels komt bespieden van krokodillen en mastodonten, doch waar ook de Christen, in een sierlijke onderaardsche kapel, een blijvend gedenkteken aantreft van den godsdienstzin der bewoners, die gedurende den orkaan der Fransche omwenteling daarhenen hunne godsverering en hunne haardsteden hadden overgebracht!.

Deze laatste herinnering aan een jongst verleden voert mij, na de algemene beschrijving der streek waarin wij ons bevinden, en de bijzondere verwijzing naar het oord, waar wij ons vooral zullen bewegen-- meer bepaald naar ons onderwerp terug, de catacomben van Geulhem.

Want treden wij den zoo sierlijk beschreven ingang der steengroeve binnen, dan staan wij onder een heidensche begraafplaats (Eerder haalt de schrijver aan dat bovenop de Geulhemergroef de zgn. Wippelscheide Romeinsche grafheuvels gevonden zijn. red.) en binnen de wanden eener Christen bedelaars.

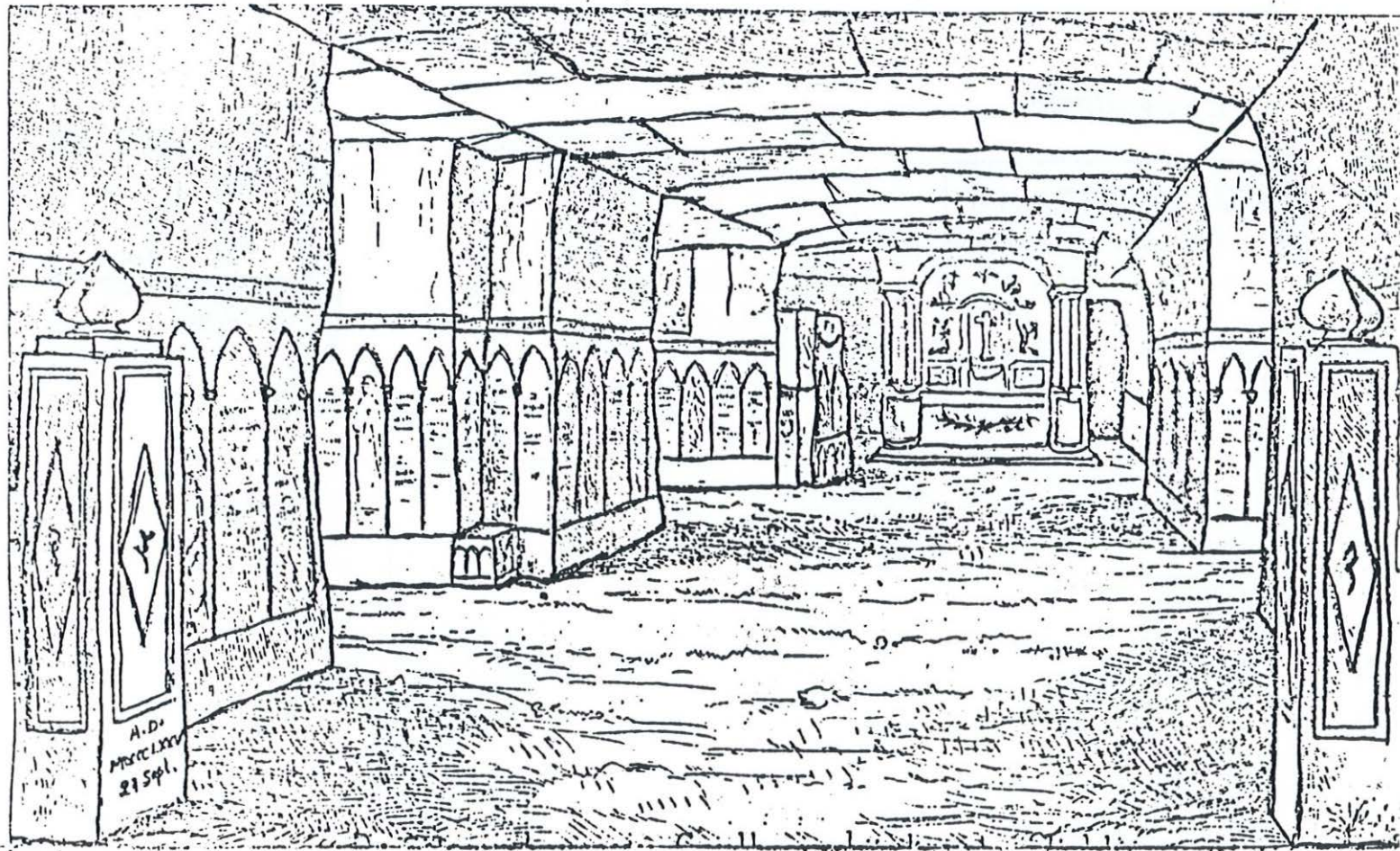
Wij moeten hier echter doen opmerken dat er te Geulhem twee verschillende bergkapellen bestaan, beide dagteekenend uit den tijd der Fransche omwenteling, te weten de groote kapel, door ons de catacomben geheeten, en de kapel van het Bergske. De laatste ligt in Geulhem, op eenige voetstappen verwijderd van de Geul, waaraan het gehucht zijn naam ontleent.

Zij heeft als voorportaal een allerprachtigste grotzaal, zonder pilaren, half-verlicht en domsgewijze zonder hoeken in den mergelsteen uitgehouwen. Dertig voet hoog (9m. red.) verheft zich het hechte gewelf boven een vlakke ruimte, die zestig voet (18m. red.) in doorsnede meet. Onvergetelijke herinneringen zijn aan die plek verbonden: veel tranen en gebeden zijn daar gestort in de dagen van vervolging.

Een eenvoudig altaar is thans het enige sieraad dezer noodkapel, door mij en mijn gids met godsdienstigen eerbied begroet, vóór dat wij de eigenlijke Catacomben van Geulhem bezochten, welker geschiedenis en lotgevallen onafscheidelijk verbonden zijn met de geschiedenis en lotgevallen der Kapel van het Bergske.

Het verhaal gaat nog veel verder met preciese beschrijvingen en vertalingen van de Latijnse spreuken en opschriften in de Geulhemer grotkapel, dus tot zover een gedeelte uit: De Catacomben te Bergh-Terblijt.

Hiernaast een schets van de Kapel in de Geulehemergroef gemaakt door Pr. J. Allard tijdens zijn bezoek aan Geulhem in 1877.

DRUKWERK

AFZ: NL 6228 GH 6

